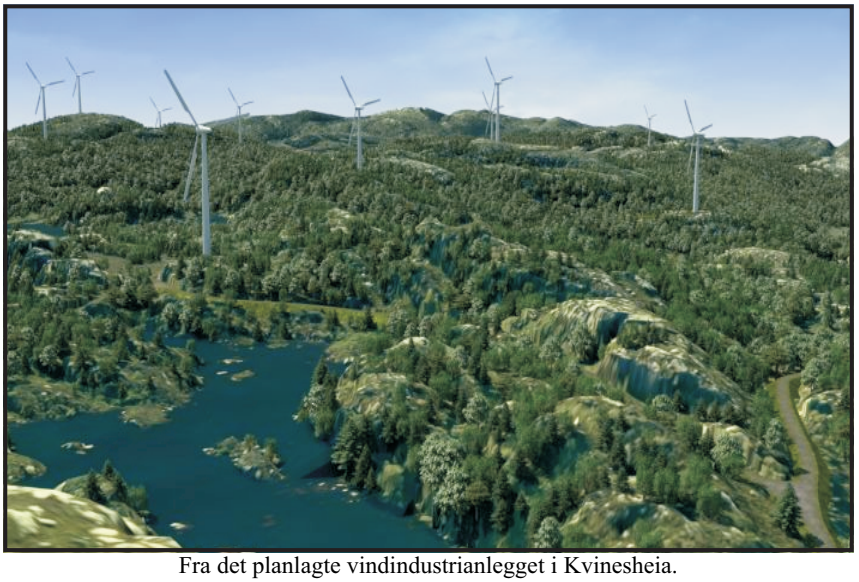

Fra det planlagte vindindustrianlegget i Kvinesheia.

Hvorfor nei til vindkraft?

Naturinteresserte har tradisjonelt hatt gode argumenter mot bygging av vindturbiner i Norge. Helt fra den kommersielle utbyggingen av vindkraft startet på 1990-tallet har vind-industrianleggene gjort uopprettelig skade på naturen og på naturmangfoldet. Dette skyldes ikke minst omfattende vei-bygging i urørt natur. Fuglelivet, mange dyrearter og rein-driften påvirkes negativt og den visuelle forurensningen, sammen med økende støyproblemer, forringer både bolig- og hytteområder for befolkningen. Den urørte naturen skrumper inn, og gjør Norge til et fattigere land.

Disse argumentene ble oppfattet som gode og overbevisende til for noen år siden da kraftbransjen og mange politikere endret argumentasjon: Hovedargumentet ble at vindkraft ikke bare skulle bidra til landets energiproduksjon og forsyningssikkerhet. Den skulle også på en avgjørende måte bidra til å redusere bruken av fossil energi ute i Europa, gjennom eksport av vårt kraftoverskudd. Mange av miljøorganisasjonene kjøpte dessverre argumentasjonen - norsk vindkraft skulle angivelig bli et effektivt tiltak i klimapolitikken. Både Bellona og Natur og Ungdom m.fl. hevder fortsatt dette.

Virkeligheten er en helt annen.

Noen fakta om energi

For å forstå hvorfor norsk vindkraft og vannkraft aldri kan bli noe effektivt klimatiltak i EU, må vi ta utgangspunkt i noen enkle fakta. Den norske produksjonen av fornybar energi, som i all hovedsak er vannkraftbasert, varierer mellom 130 og 145 TWh pr. år. Gjennomsnittlig overskudd har de siste 15 årene vært ca. 4 TWh, med et par netto-eksporttopper, f. eks. i 2012 på 18 TWh. Av vår samlede kraftproduksjon utgjør vindkraft pr. i dag ca. 1.6 TWh og målet er at den skal opp i ca. 7-8 TWh i 2020, altså på samme nivå som Danmark har i dag.

Fra vindparken på Smøla.

EUs totale forbruk av elektrisk kraft er på 3.000-3.500 TWh, og det totale energiforbruket på over 20.000 TWh. Ingen har ennå klart å fortelle oss hvordan noen få TWh ustabil, norsk vindkraft skal kunne bidra i et europeisk kraftmarked av denne størrelsen. Ustabil? Ja, for det blåser slett ikke alltid i Norge heller.

Vår vindkraft skal være «balansekraft» i EUs kraftmarked, sier kraftselskapene. Det er deres begrunnelse for å bygge ut en så stor overkapasitet. EUs satsning på sol- og vindenergi vil gi så mye ustabil og varierende energi at EU trenger «balansekraft» som kan skaffe Europa strøm når det er overskyet, eller når vindparkene står stille. Norge vil kunne tjene penger på å eksportere vannkraft når det blåser lite, og å importere billig vindkraft når det blåser mye sør for Skagerak. Det høres plausibelt ut å gjøre Norge til et «batteri for Europa» og dermed bidra til reduserte klimautslipp fra kullkraften. Slik er det ikke i virkeligheten. Det er flere grunner til dette:

Vi vil aldri kunne produsere så mye vann- eller vindkraft at det monner nevneverdig i det europeiske markedet.

Uansett hvor mye av den norske fornybare energien som eksporteres til EU, er de positive konsekvensene i form av reduserte utslipp av klimagasser nesten mikroskopiske. Dersom Norge eksporterer et antatt framtidig overskudd (inntil 30 TWh), vil det utgjøre promiller av EUs forbruk av elektrisk energi. Dersom vi sammenlikner med EUs totale energiforbruk blir tallene omtrent en tidel av dette igjen. Det er derfor naturlig å stille spørsmål ved *hvor mye av norsk natur som skal ødelegges av tusenvis ulønnsomme og subsidierte vindturbiner og digre vindindustrianlegg når man oppnår så forsvinnende lite?*

Hovedargumentet for vindkraften holder altså ikke. Klima-argumentene er til pynt for å kamuflere den egentlige hensikten med vindkraftutbyggingen – som er å sikre kraftselskapenes inntjening og profitt gjennom en sertifikatordning der norske forbrukere skal betale for de investeringene som blir nødvendig. Det er i og for seg legitimt å tjene penger på kraftproduksjon, også vindkraft, men ordningen med «grønne» sertifikater fører til

at norske forbrukere må betale en uforhodsmessig stor andel av kostnadene.

I denne situasjonen ønsker bransjen å bygge nye overførings-kabler til Europa. Det er det ingen gode grunner til fordi vi allerede i flere år har eksportert og importert kraft til/fra EU med de eksisterende linjene. I 2012 eksporterte Norge 22 TWh, samtidig som vi importerte nesten 4 TWh fra EU, tilsvarende 10 Alta-kraftverk.

De norske eksportkablene, inkl. den som blir ferdig til Danmark i 2014, har en kapasitet på vel 45 TWh. Statnett ønsker nå å bygge nye kabler til Tyskland og Storbritannia (og flere er på tegnebrettet), slik at Norges totale overføringskapasitet (eksport pluss import) kan overstige 80 TWh. Dette er fullstendig meningsløst for alle andre enn dem som vil tjene penger på slike tiltak, jfr. det som er sagt ovenfor om hva 30 TWh vil gi i et europeisk kraftregnskap. Dobbelt ille er det at statseide Statnett går i bresjen for denne linjeutbyggingen, og at den nye regjeringen har tatt til orde for at også andre selskaper skal kunne bygge og eie eksportkabler til Europa.

Norge – et gunstig utgangspunkt

I fastlands-Norge er nesten 70 % av energiforbruket fornybart. Det skyldes ikke minst at vår kraftproduksjon allerede er så godt som 100 % fornybar. (Husstandenes forbruk er over 95 % fornybar energi). Industrien bruker ca. 15 TWh fossil energi, mens den største «synderen» er transportsektoren som bruker ca. 60 TWh. Norge er ikke i mål, men de norske tallene er ekstremt mye bedre enn tallene for alle sammenliknbare land: Det totale energiforbruket i EU er som nevnt på over 20.000 TWh (og 90 % er fossil energi), og det er svært langt igjen før EU når sitt mål om 20 % fornybar energi i 2020 og 80 % i 2050.

I Norge vil man kunne komme langt i arbeidet med å erstatte forbruket av fossil energi med fornybar, med tiltak av denne typen:

- Energieffektivisering. Vi er kommet godt i gang, og mulighetene er svært store innen bygninger og kraftproduksjon
- Bilparken kan elektrifiseres
- Kollektivtransporten kan bygges videre ut og diesel erstattes med elektrisitet og gass
- Ferge- og skipstrafikken kan erstatte dagens dieseldrevne maskiner med gass
- Eksisterende elektrifisering av sokkelen kan droppes
- Jordvarme kan utnyttes i større målestokk og en rekke andre skånsomme tiltak kan iverksettes (solkraft, bioenergi, varmepumper m.m.) som samlet vil bidra til å redusere bruken av fossilt brensel.

Vi trenger ikke vindkraft for å nå våre klimamål. Norge har alle muligheter til å løse våre energipolitiske og miljømessige utfordringer på en god og bærekraftig måte - uten vindkraft. Dette ekstremt gunstige norske utgangspunktet kan dessverre bli forkludret av den energipolitikken de fleste partiene på Stortinget har programfestet, og der både vindkraft og

Roan vindkraftverk i Sør-Trøndelag

kabelbygging til EU er sentrale poenger. Dersom Norge bygger de 3-4-5 planlagte eksportkablene, og eksporterer mye av vår fornybare energi (som vi egentlig trenger selv, jfr. klimaforliket i Stortinget), kan vi få tilbake mindre enn 10 TWh vindkraft fra Danmark, Tyskland og Nederland. Resten – ca. 30 TWh? – blir kjernekraft og fossil energi fra EU. Selv om det blir slutt på oljen om 50-60 år, vil kullreservene i verden vare i uoverskuelig fremtid. Dessuten er kjernekraft og skifergass på vei opp i mange land.

Fra grønn til brun energi

Hva slags energi skal Norge *importere* fra EU for å kompensere for eksporten (40-50 TWh) av vår fornybare energi? Flere eksportkabler til EU, vil endre energiforbruket i Norge fra ren vannkraft til mye fossil energi (og el-bilene kan i realiteten bli fossilbiler). Om Norge tømmer sine kraftmagasiner i misforstått filantropi, vil det kun bidra med tideler av en promille til energiforsyningen i EU.

For en så dårlig sak er altså mange politikere og såkalte «naturvernere» villig til å ofre norsk natur. Det er på tide å reorientere norsk energipolitikk!!

Skrevet 1. oktober 2013 av Odd Handegård